

Torps foredrag
i Vestfoldbyggingene.

Det gir trygghet og styrke å vite at Norge har muligheter. I det langtidsprogrammet som Regjeringen har lagt fram er det for første gang gitt en samlet oversikt over de ressurser Norge har. De er store og løfterike. Men det som kreves er at de blir utnyttet, utnyttet på den riktige måten. Hver enkelt landsdel, hvert fylke, har ressursene, har mulighetene. Men oppgavene må ta opp etter en samlet plan, og de må ses i sammenheng. Vi kan ikke la tilfeldighetene råde, vi kan ikke bare sitte og vente på at noen skal ta fatt på eget initiativ. I fellesskap og med statens og kommunenes kraftige støtte kan vi utnytte de store muligheter landet har.

2

Vestfold fylke er et fra naturens hånd rikt utstyrt fylke, og det er vel et av de fylker i landet som er best utbygget. Men det ligger likevel store oppgaver foran oss. På de store jordvidder som er dyrket opp kan produktiviteten økes. Fylket har 194.000 mål jord som trenger grøfting, og Arbeidsutvalget for Langtidsprogrammet mener at dette kan gjennomføres i løpet av en 10 - 15 år. Det er beregnet å koste ca. 44 mill. kr. 27.000 mål kan innvinnnes ved senkings- og kanaliseringsarbeider. I jordbruket er det stort behov for driftsbygninger, for de første år er behovet beregnet til 46 mill.kr. Også skogen kan gi betydelig mer. 92.000 mål bør grøftes og det bør sørges for nyplanting på mange steder i fylket. Skogsveger til et belöp av 5 mill.kr. bør bygges for å få utnyttet de skoger som nå ikke gir lønnsom drift.

Hvalfangsten er av vital betydning for fylket, men skulle det vise seg at den ikke kan opprettholdes i den nåværende utstrekning så må fylket være forberedt på å skaffe andre arbeidsmuligheter. Industrien i fylket bør derfor få mer alsidig sammensetning. Utbyggingen av nye kraftkilder tar sikte på å skaffe kraft nok både til boligoppvarming, industri og jordbruk. En slik kraftutbygging kan gjennomføres i løpet av 10 år og er beregnet å koste 230 mill.kr. I samferdselssektorene gjelder det å få bygget om vegene. *L*like veganlegg er beregnet til vel 7 mill.kr. Når det gjelder skoleverket og helsestellet foreligger det behov for nybygg i stor utstrekning.

Det gjelder for Vestfold som for de fleste andre

fylker i landet at det *trengs* en allsidigere utbygging av næringslivet. Særlig vil jeg understreke hvilken betydning det vil ha for jordbruket i Vestfold at industrien blir utbygget slik at det kan bli jevn og sikker avsetning for jordbrukets produkter og mindre sesongbetonet arbeidsbeskjeftigelse. Langtidsprogrammet er begrenset til en fôreårsperiode. Men mange av de store løftene krever lengre tid til gjennomfôringen. Det gjelder f.eksô utbyggingen av store kraftanlegg og oppdyrking av store dyrkingsfelter. De borgerlige partier har hittil stort sett bare hatt hân og fantord tilovers for Langtidsplanen. Bare Hambro skjônte på et tidlig tidspunkt at en slik Norgesplan kunne være nødvendig og riktig, men han har ikke fått fôlge av de borgerlige partier.

Det jeg synes trer tindrende klart fram etter den diskusjon vi har hatt etter at Langtidsplanen ble lagt fram er at det bare er Arbeiderpartiet som har mot og styrke nok til å gå inn for gjennomføringen av en langsiktig og driftig plan for utbyggingen av landet. De små borgerlige partier synes å mangle både evne og vilje, og det preger hele deres politiske virksomhet. Det blir lappeskomakere, og det er ikke det landet trenger nå. Langtidsplanen kan synes dristig, det er så. Men den bygger direkte på de resultater vi har oppnådd i etterkrigsårene. Den samlede øking i produksjonen pr¹/₄ år som Langtidsplanen bygger på, er 3 %. Det er noe mindre enn gjennomsnittet hittil. Så hvis ikke krig eller annen ulykke ute i verden ødelegger mulighetene, skal den etter hvert bli virkeliggjort.

Jordbruket i Norge arbeider under meget forskjellige vilkår. Selv her, i et av landets mest utpregede og rike jordbruksdistrikter, er forskjellen mellom de små bruk og de store gårdene nokså avgjørende. Og ser en på forskjellen mellom jordbruket her på Østlandet og jordbruket i fjordbygdene på Vestlandet, så er den så stor at det straks må være klart for enhver at det norske jordbruket ikke kan behandles etter noe fastlagt skjema. Etter hvert som en kan sette inn flere og flere maskiner i arbeidet, vil de større bruk ha muligheter for større fortjeneste. For de aller fleste små bruk vil det ikke være mulig å nyttiggjøre seg maskinkraften i samme utstrekning. Det vil føre til at de større brukene kan produsere langt billigere enn småbrukene og derved true deres eksistens. Det ville være en utvikling til skade

ikke bare for jordbruket, men for hele landet. Den store oppgaven blir derfor å støtte de små brukene og å regulere konkurransen mellom de store og de små bruk. Det naturlige må være at de store brukene driver med kornproduksjon, mens de små brukene konsentrerer seg om den øvrige del av jordbruksproduksjonen. Statsmaktene må medvirke til at produksjonen kan fordeles etter disse retningslinjer så langt det lar seg gjøre. Da skulle ingen fare være for overproduksjon av landbruksvarer. For korn har vi stort underskudd. Det er vel innrømmet og erkjent av alle nå at det er nødvendig med regulering i jordbruket. Selv de som prinsipielt bekjemper regulering ellers, har krevd at for jordbruket skal det være regulering. Det er livets lov og de praktiske erfaringer som er sterkere enn de politisk betonte standpunktene. Men de vansker norsk

jordbruk kjemper med, overvinnes ikke bare ved en enkelt foranstaltning. En rekke tiltak må til. Regjeringen har i etterkrigsårene satt i verk en rekke støttetiltak for de små brukene, og selv om forholdene ennå er vanskelige, må enhver uhildet iakttager innrømme at småbrukerne har vært i stand til å oppnå en avgjørende bedring i sine kår. Men det største problem ligger i at brukene er for små, og det er et langsiktig problem å løse. Regjeringen følger imidlertid en fast og målbevisst linje i dette spørsmål, og en av de store oppgavene som er tatt med i Langtidsprogrammet, er å øke brukenes størrelse over alt hvor det lar seg gjøre. Bare derved kan en trygge småbrukeren og hans familie.

Bygdefolket og industrireisningen.

Mange bygdefolk synes å tro at Arbeiderpartiet er mer interessert i industri enn i bygdenæringene. Det er ganske feilaktig. Ingen har sterkere enn Arbeiderpartiet hevdet at industri og jordbruk skal utfylle hverandre, at den ene er like nødvendig som den annen, og at det bare er ved utbygging av et allsidig næringsliv, basert både på industri og jordbruk - at et distrikt kan øke sin velstand og trygge full beskjeftigelse for alle som kan og vil arbeide.

Men denne allsidighet i næringslivet mangler vi i store deler av landet. Vi har enten bare jord- og skogbruk - eller bare industri. Og det er ved å bygge ut industri i jordbruksdistriktene vi kan øke jordbrukets omfang og lønnsomhet. Det er derfor u/fattelig for meg at de borgerlige partiets bonderepresentanter ikke forstår den enkle og klare sammenhengen her. "Men", sier Bondepartiets formann, Frogner,

"vi motarbeider ikke industrien! Det Bondepartiet motarbeider er en forsering av storindustri på eksportbasis."

Det er fare for at bygdefolk sier seg enig i dette syn. Jeg sier at det er fare for det. For det ville være en ulykke om de gjorde det. Men folk tenker kanskje ikke særlig mye over slike ting, og dette med industri på eksportbasis har kanskje ikke noen god klang. Det ligger nær for mange å tenke - som også Frogner gjorde - at en derved blir avhengig av verdenskonjunktorene, og det låter aldri bra. Men spørsmålet rörer ved et sentralt punkt i hele Norges økonomi, og derfor er det absolutt nødvendig å skaffe klarhet over hva det betyr.

Enhver nordmann vet at Norge er helt avhengig av å få en hel del varer fra utlandet. Det er så mange varesorter

at det er umulig å nevne dem opp her. Men noen av de viktigste er nok. Vi må ha bensin og olje til bilene, kull til jernbanene, maskiner til industri, jordbruk og fiske, kraftfor og kunstgjødsel til jordbruket, det er brödmel, kaffe, sukker og alle slags kolonialvarer til den alminnelige forbruker, det er skip og lokomotiver, metaller og verktöy, og tusen andre ting.

Disse varene må betales.

De kan bare betales med varer som vi eksporterer. Disse varene skaffer oss den valuta som trenges.

Men hvem er det så som skaffer valutaen? Jo, det er først og fremst industri på eksportbasis. Det er aluminiumsfabrikkene, treforedlingsfabrikkene, fiskeforedlingsfabrikkene og mange, mange andre. Dette er ABC i

norsk utenriksökonomi. Men det synes å være nödvendig å legge fram denne ABC når Bondepartiet prøver å villedde bygdefolket med slike påstander. Det ville se svart ut for jordbrukets folk hvis våre industrielle bedrifter bare skulle arbeide for hjemmemarkeder og ikke for eksport. Jordbruket selv kan jo ikke ha noe håp om eksport i en slik utstrekning at det kan spille noen rolle ved kjøp av varer fra utlandet. Uten kraftfor og kunstgjødsel ville jordbruket snart være hjelpelöst.

Når Arbeiderpartiet er gått inn for reising av industri både for hjemmemarkedet og for eksport, så er det ut fra den kjennsgjerning at det er reising av industrien som kan öke produksjonen i Norge - i jordbruket og i andre næringer. Industrien gir som kjent 40 % av nasjonalproduktet - jordbruket

8 %. En öking av produksjonen - og dermed levestandarden for oss alle - kan bare skje gjennom utbygging av industrien. Og der har vi det naturlige grunnlaget i vår rikdom på elektrisk kraft - som dessuten er så billig at den setter oss i stand til å bygge industri som kan konkurrere på verdensmarkedet. Det er Arbeiderpartiets linje som her fører fram. Bondepartiets fører til undergang - også for jordbruket. [Arbeiderpartiet har imidlertid også direkte tatt store løft for å gi norsk jordbruk gode vilkår. Tar en det samlede statsbudsjett for 1932/34 og for 1952/54 og i begge perioder holder forsvarsutgiftene utenfor, utgjør bevilgningene til jord- og skogbruk

i 1932/34: 5 - 6 %

i 1952/54: 10-11%

Det er ikke tilskuddene til nedskrivning av melkeprisen (200 til 230 millioner kroner) tatt med. Indirekte har disse subsidier selvsagt betydning for økt salg av melk.

Det er da også betegnende at en mann som professor Aresvik ved Norges Landbrukshøgskole den 29. august i år overfor bladet "Vårt Land" uttalte at "jordbrukets vanskeligheter var løst på en beundringsverdig måte i etterkrigsårene". Skattelikningen for bygdene bekrefter det. Den antatte inntekt har fra 1938 til 1950 steget betydelig sterkere i bygdene enn i byene - i Hedmark er inntekten 5-doblet, i Oslo bare 1,5 gang stöttere enn i 1938. Takket være de forholdsvis gode vilkår jordbruket har arbeidet under, har

landarbeiderne endelig fått rimelige arbeidsvilkår og lønninger.

Den lønsmessige utvikling i siste stortingsperiode har ført til bedre økonomiske vilkår for skog- og landarbeiderne. I skogbruket er indekstallet for levekostnaden steget med 35 % mens lønningene er gått opp med 40 %. I jordbruket er den relative bedring ennå større, idet lønningene er steget fra 50% og oppover til 55%. Av stor betydning er også gjennomføringen av skogsarbeiderpensjonen.

Ellers vil jeg peke på boligreisningen på landsbygda. I mange bygder sto det i stampe en rekke år, mens det trass i alle klager over byggerestriksjonene i løpet av siste 20-årsperiode er reist langt flere og langt bedre hus på landsbygda enn noen gang før.

Også i skogbruket er husværa blitt langt bedre, samtidig som det er bygd en ^{bil} mengde nye skogsveier. Den linje som regjeringen har fulgt når det gjelder avsetning til investeringer i skogbruket kan i det hele bare karakteriseres som den eneste riktige. Den har gjort det mulig å sette inn noe i skogbruket hvis det skulle komme et år med mindre avkastning. Også i jordbruket kommer de bedre økonomiske vilkår til uttrykk ved betydelige investeringer og anskaffelser av moderne maskinelt utstyr i stor utstrekning.